

« In finem, ne corrumpas, ipsi David, in tituli inscriptionem, cum fugeret a facie Saül in speluncam : » et in titulo quinquagesimi-noni : « In finem, his qui immutabuntur, in tituli inscriptionem, ipsi David, in doctrinam, cum succendit Mesopotamiam, Syriam, et Syriam Sobal, et convertit Joab, et percussit in valle Salinarum duodecim millia? » Nam præter id quod positum est, « In tituli inscriptionem, » et « Ipsi David, » et « In finem ; » cætera ita diversa sunt, ut ille habeat humilitatem David, iste fortitudinem ; ille fugam, iste victorias. Et tamen ex istorum duorum posterioribus partibus, quorum tam diversi tituli sunt, Psalmus iste componitur. Ubi significatur ad unum aliquid concurrere utrumque, non superficie historiæ, sed altitudine prophetiæ, copulatis utriusque finibus in hoc uno ; cujus est titulus, « Canticum Psalmi ipsi David ¹ ; » neutro illi titulo similis, præter quod hic etiam positum est, « Ipsi David. » Quoniam multis partibus et multis modis, sicut ad Hebræos Epistola loquitur, olim Deus locutus est Patribus per Prophetas ² : eum tamen locutus est, quem misit postea, ut complerentur eloquia Prophetarum. « Quotquot enim » promissiones Dei, in illo Etiam ³. »

¹ Psal. cVII, 7. — ² Hebr. I, I. — ³ 2 Cor. I, 20.

ENARRATIO

IN PSALMUM CVIII.

I. PSALMUM istum de Christo habere prophetiam, quis Actus Apostolorum fideliter legit, agnoscit ; ubi de Christi traditore Juda prophetatum esse quod hic scriptum est : « Fiant dies ejus pauci, et episcopatum ejus » accipiat alter ¹, » quando Matthias in locum Judæ ordinatus, numero Apostolorum duodecimus adjunctus est ², evidenter apparet. Sed si de illo uno homine omnia quæ hic in malo dicta sunt intelligere conemur, expositionis ratio non omni modo, aut vix valebit occurrere : si autem de tali genere hominum malorum, id est, inimicorum Christi ingratorumque Judæorum, omnia mihi videntur posse clarius aperiri. Sicut enim quædam dicuntur, quæ ad apostolum Petrum proprie pertinere videantur, nec tamen habent illustrem intellectum, nisi cum referuntur ad Ecclesiam, cujus ille agnoscitur in figura gestasse personam, propter primatum, quem in Discipulis habuit ; sicuti est, « Tibi dabo claves regni cælorum ³, » et si qua hujusmodi : ita Judas personam quodam modo sustinet inimicorum Christi Judæorum, qui et tunc oderant Christum, et nunc per successionem perseverante genere ipsius impietatis oderunt. De quibus hominibus et de quo populo possunt non inconvenienter intelligi, non solum ea quæ apertius de ipsis in hoc Psalmo legimus, verumetiam illa quæ proprie de ipso Juda dicuntur expressius : sicuti

¹ Psal. cVIII, 8. — ² Act. I, 15 et 26. — ³ Matth. xvi, 19.

est quod commemoravi, « Fiant dies ejus pauci, et epis-
» copatum ejus accipiat alter. » Quod apparebit adju-
vante Domino, cum ad eos versus tractandi ordine vene-
rimus.

II. Incipit ergo ita Psalmus : « Deus laudem meam ne
» tacueris ; quia os peccatoris et os dolosi super me aper-
» tum est¹. » Unde apparet et falsam esse vituperatio-
nem, quam non tacet peccator et dolosus ; et veram esse
laudem, quam non tacet Deus. « Deus enim verax, omnis
» autem homo mendax² : » quia non est homo verax,
nisi in quo loquitur Deus. Laus autem maxima est unige-
niti Filii Dei, qua hoc ipsum quod est, unigenitus Dei
Filius prædicatur. Hoc autem non apparebat, sed appa-
rente infirmitate ejus latebat, cum os peccatoris et os do-
losi super eum apertum est : et ideo illud apertum est,
quia operta virtus hujus fuit. Ideo autem dicit : « Aper-
» tum est os dolosi, » quia odium quod dolo tegebatur,
erupit in vocem. Hoc etiam in consequentibus versibus
planius dicitur.

III. « Locuti sunt adversum me lingua dolosa³ : » tunc
utique quando eum tanquam magistrum bonum captiosa
adulatione laudabant. Unde alibi dicitur : « Et qui lau-
» dabant me, adversum me jurabant⁴. » Deinde quia eru-
perunt clamantes, « Crucifige, crucifige⁵ : » secutus ad-
junxit : « Et sermonibus odii circumdederunt me. » Illi
qui lingua dolosa, quasi non odii, sed dilectionis verba
locuti sunt : ideo « Adversum me, » quia hoc insidiando
faciebant : postea « Sermonibus, » Non falsæ et dolosæ
dilectionis, sed aperti « Odii circumdederunt me, et ex-
» pugnaverunt me gratis. » Sicut autem pii gratis amant
Christum, sic impii gratis oderunt : quia sicut veritas nullo

¹ Psal. cviii, 2. — ² Rom. iii, 4. — ³ Psal. cviii, 3. — ⁴ Id. ci, 9. —
⁵ Joan. xix, 6.

extra eam proposito commodo propter se ipsam expetitur
ab optimis, ita iniquitas a pessimis. Unde et apud auctores
sæcularium litterarum dictum est de quodam pessimo :
« Gratuito potius malus atque crudelis erat¹. »

IV. « Pro eo, inquit, ut diligenter me, detrahebant
» mihi². » Sex sunt in isto genere differentiæ, quæ com-
memoratæ animadverti facillime possunt, reddere bona
pro malis, non reddere mala pro malis ; reddere bona pro
bonis, reddere mala pro malis ; non reddere bona pro bo-
nis, reddere mala pro bonis. Horum duo prima, bono-
rum sunt, et eorum duorum prius melius ; postrema duo
malorum, et eorum posterius deterius ; duo media quo-
dam modo mediorum, sed eorum prius propinquum bo-
nis, posterius propinquum malis. Hæc in Scripturis sanctis
oportet attendere. « Reddit bona pro malis ipse Dominus,
» qui justificat impium³, » et pendens in cruce dixit :
« Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt⁴. » Cu-
jus vestigia secutus sanctus Stephanus, fixo genu oravit
pro lapidantibus, dicens : « Domine, ne statuas illis hoc
» delictum⁵. » Ad quam rem præceptum pertinet : « Di-
» ligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos,
» et orate pro eis qui vos persequuntur⁶. » Mala pro ma-
lis non esse reddenda, Paulus apostolus dicit : « Nulli ma-
» lum pro malo reddentes⁷. » Et apostolus Petrus : « Non
» reddentes malum pro malo, vel maledictum pro male-
» dicto⁸. » Unde et in Psalmis legitur : « Si reddidi retri-
» buentibus mihi mala⁹. » Duorum postremorum illud
mitius ad novem leprosos pertinet, qui cum mundati es-
sent a Domino, gratias non egerunt¹⁰. Illud vero ulti-
mum quo nihil est pejus, ad hos pertinet, de quibus in

¹ Sallust. de bello Catil. — ² Psal. cviii, 4. — ³ Rom. iv, 5. — ⁴ Luc.
xxii, 34. — ⁵ Act. vii, 59. — ⁶ Matth. v, 44. — ⁷ Rom. xii, 17. — ⁸ i Petr.
iii, 9. — ⁹ Psal. vii, 5. — ¹⁰ Luc. xvii, 12 et 18.

isto Psalmo legitur : « Pro eo ut diligerent me, detrahebant mihi. » Dilectionem quippe debebant tantis Domini beneficiis ; quam non solum minime reddebant, verumetiam pro illo bono irrogabant malum. Duo vero media quæ diximus hominum quodam modo esse mediorum, ita se habent, ut eorum prius, quod est reddere bona pro bonis, habeant et boni, et mediocriter boni, vel mediocriter mali. Ideo Dominus hoc non reprehendit, sed non vult in eo solo Discipulos suos permanere, quos vult ad majora provehere : quibus dicit : « Si dilexeritis » eos qui vos diligunt, id est, si reddideritis bona pro » bonis, quam mercedem habebitis, id est, quid magnum facietis? nonne et Publicani hoc faciunt¹? » Vult autem illos et hoc facere, et longe amplius, id est, ut non solum amicos, verumetiam inimicos diligant. Posterius autem, quod est reddere mala pro malis, habeant et mali, et mediocriter mali, vel mediocriter boni : usque adeo ut Lex eis dederit ulciscendi modum, « Oculum pro oculo, » dentem pro dente² : » quæ si dici potest iniquorum justitia est. Non quia iniquum est ut recipiat unusquisque quod fecerit; alioqui Lex nequaquam id constitueret : sed quia ulciscendi libido vitiosa est, magisque ad judicem pertinet inter alios hoc decernere, quam bonum hominem sibi expetere. Quapropter impii ex illa benignitatis summitate delapsi, ubi redduntur bona pro malis, ad quantam malignitatis profunditatem venerunt retribuendo mala pro bonis? quanto præcipitio tot gradus interpositos transierunt? Nec parvum aliquid putari debet, quia non ait : Pro eo ut diligerent me, interficiebant me : sed « Detrahebant mihi. » Ideo quippe interfecerunt, quia detraxerunt, negantes Dei Filium, et dicentes quod « In principe dæmoniorum ejicit dæmonia³ : » et, « Dæ-

¹ Matth. v, 46. — ² Deut. xix, 21. — ³ Luc. xi, 15.

monium habet, et insanit, quid eum auditis⁴? » et cætera talia. Qua detractio ab illo avertent eos, quorum conversionem ille quærebat. Et ideo potius hoc dixit, ut ostenderet magis eos nocere qui Christo detrahunt, et per hoc animas interficiunt, quam qui ejus mortalem carnem mox præsertim resurrecturam sæviendo peremerunt.

V. Sed cum dixisset : « Pro eo ut diligerent me, detrahebant mihi : » quid ait? « Ego autem orabam². » Non quidem dixit quid orabat : sed quid melius intelligimus, quam pro eis ipsis? Crucifixo enim maxime detrahebant, quando velut homini, quem quasi vicerant, illudebant : de qua cruce ille dixit : « Pater, ignosce illis, » quia nesciunt quid faciunt³. » Ut quoniam in profundo malignitatis reddebant ipsi mala pro bonis, ille in summo benignitatis redderet bona pro malis. Quanquam bene intelligatur etiam pro Discipulis suis orasse, quod etiam ante passionem suam dixit, ne deficeret fides eorum⁴, quando ipse pendens in ligno, ut commendaret patientiam, non ostendebat potentiam inter verba detrahentium, quos posset divina potestate delere. Sed nobis utilius erat, quod patientiæ præbebat exemplum, quam si suos inimicos sine dilatione perdendo, ad hoc nos ædificaret, ut impatienter festinarem de his quos malos patimur vindicari : cum scriptum sit : « Melior est patiens quam vir fortis⁵. » Docent igitur nos divina eloquia dominico exemplo, cum audimus : « Pro eo ut diligerent me, detrahebant mihi, » ego autem orabam ; » ut quando aliquos sentimus ingratos, non solum non reddentes bona, sed insuper reddentes mala pro bonis, nos oremus. Et ipse quidem pro aliis vel sævientibus, vel dolentibus, et in fide periclitant-

¹ Joan. x, 20. — ² Psal. cviii, 4. — ³ Luc. xxiii, 34. — ⁴ Id. xxii, 32. —

⁵ Prov. xvi, 32.

tibus: nos vero etiam pro nobis primitus, ut animum nostrum Deo miserante atque opitulante vincamus, quo ferimur in ulciscendi cupiditatem, cum detrahitur sive præsens sive absentibus nobis. Deinde cum Christi patientiam recordamur, tanquam ipso excitato, sicut factum est, cum dormiret in navi¹, qui perturbationem cordis nostri tempestatemque tranquillat, animo sedato atque placato oremus etiam pro ipsis detractoribus nostris, ut securi dicamus: « Dimitte nobis, sicut et nos dimittimus? » Sed ille dimittebat, qui peccatum, quod ei dimitteretur, utique non habebat.

VI. Sequitur autem: « Et posuerunt adversum me mala pro bonis³. » Et quasi quæreremus, Quæ mala, pro quibus bonis? « Et odium, inquit, pro dilectione mea. » Hic est omnis et magnus reatus illorum. Nam quid nocere potuerunt persequentes, voluntate, non necessitate morientem? Sed ipsum odium est crimen maximum persequentis, quamvis sit voluntaria poena patientis. Satis autem exposuit quemadmodum supra dixerit: « Pro eo ut me diligerent, » quia dilectionem non utcumque, sed dilectioni ejus debebant; cum hic addidit, « Pro dilectione mea. » Hanc dilectionem in Evangelio commemorat, ubi dicit: « Jerusalem, Jerusalem, quoties volui colligere filios tuos, tanquam gallina pullos suos sub alas suas, et noluisti⁴. »

VII. Deinde quæ pro ipsa impietate recipiant, incipit prophetare; et eo modo illa dicit, tanquam ulciscendi cupiditate optet ut fiant, cum dicantur futura certissima veritate, et per Dei justitiam super tales digne ventura. Quem modum futura prædicendi, velut specie male optandi, quidam non intelligentes, putant odium odio, et malo animo malum animum reddi: quoniam revera pau-

¹ Matth. viii, 24. — ² Id. vi, 12. — ³ Psal. cviii, 5. — ⁴ Matth. xxiii, 27.

corum est dignoscere, quomodo placeat poena iniquorum accusatori inimicitias exsaturare cupienti, et quam longe alio modo placeat judici recta voluntate peccata punienti. Ille quippe reddit malum pro malo: iste autem etiam cum vindicat, non reddit malum pro malo, quoniam justum reddit injusto. Quod autem justum est, utique bonum est. Punit ergo non delectatione alienæ miseræ; quod est malum pro malo; sed dilectione justitiæ, quod est bonum pro malo. Itaque nec lumini Scripturarum calumniantur cæci, opinantes quod Deus peccata non puniat; nec quasi malum pro malo reddat, sibi blandiantur injusti. Audiamus ergo deinde quid divinus Sermo contexit; et in verbis quasi mala optantis, intelligamus prædicta prophetantis; et Deum justa retribuente, sublevata in ejus æternam legem mente cernamus.

VIII. « Constitue super eum peccatorem, et diabolus » stet a dextris ejus¹. » Cum superius querela de pluribus fuerit, nunc de uno loquitur Psalmus. Superius autem dixerat: « Locuti sunt adversum me lingua dolosa, et sermonibus odii circumdederunt me, et expugnaverunt me gratis: pro eo ut diligerent me, detrahebant mihi, ego autem orabam: et posuerunt adversum me mala pro bonis, et odium pro dilectione mea. » Omnia de pluribus. Nunc vero quid digni essent pro his iniquitatibus suis, et quid eis divino judicio futurum esset prænuntians, « Constitue, inquit, super eum peccatorem: » tanquam intendens in eum, qui se tradidit talibus, de qualibus suis inimicis loquebatur superius. Cum igitur hic Judam traditorem secundum Scripturam Actuum Apostolorum supplicio debito prænuntiet puniendum²; quid est, « Constitue super eum peccatorem, » nisi eum quem sequenti versu indicat, cum dicit: « Et diabolus

¹ Psal. cviii, 6. — ² Act. i, 20.

» stet a dextris ejus? » Hoc itaque meruit, ut super se habeat diabolus, id est, diabolo subditus sit, qui Christo subditus esse noluit. « Stet autem a dextris ejus, » dictum est, quia opera diaboli præposuit operibus Dei. Hoc enim cuique non immerito dextrum dicitur, quod præponit; sicut sinistræ dextra præponitur. Ideo et de illis qui sæculi hujus gaudia præponentes Deo, beatum dixerunt populum, cui hæc sunt, rectissime dictum est: « Dextera » eorum dextera iniquitatis¹. » Unde quod dixerunt beatum populum, cui hæc sunt; os eorum locutum est vanitatem, quod de illis supra dictum est. Cujus autem os loquitur veritatem, contra illud quod dixerunt isti beatum populum, cui hæc sunt, debet etiam ipse dicere quod in eodem Psalmo sequitur: « Beatus populus cujus » Dominus Deus ipsorum²: » huic enim non diabolus est a dextris, sed Dominus; sicut et alibi dicit: « Provide » bam Dominum in conspectu meo semper, quoniam a » dextris est mihi, ne commovear³. » Diabolus ergo stetit a dextris ejus, quando præposuit avaritiam sapientiæ, et pecuniam saluti suæ, ut eum traderet, a quo debuit possideri, ne ab illo possideretur, cujus opera ipse Christus solvit, a quo noluit possideri.

IX. « Cum judicatur, exeat condemnatus⁴. » Noluit enim talis esse, cui diceretur: « Intra in gaudium do » mini tui: » sed talis, de quo dicitur: « Projicite illum » in tenebras exteriores⁵. Et oratio ejus fiat in peccatum. » Quoniam non est justa oratio, nisi per Christum, quem vendidit immanitate peccati. Oratio autem quæ non fit per Christum, non solum non potest delere peccatum, sed etiam ipsa fit in peccatum. Quando autem Judæus ita orare potuerit, ut oratio ejus fieret in peccatum, quæri

¹ Psal. cxlvi, 11. — ² Ibid. 15. — ³ Id. xv, 8. — ⁴ Id. cviii, 7. — ⁵ Matth. xxv, 21 et 30.

potest. Credo, antequam Dominum traderet, et de illo tradendo jam cogitaret: non enim jam poterat orare per Christum. Nam posteaquam illum tradidit, eumque poenituit, si per Christum oraret, indulgentiam rogaret; si indulgentiam rogaret, spem haberet; si spem haberet, misericordiam speraret; si misericordiam speraret, non sibi desperatione collum ligaret. Proinde cum dixisset: « Cum judicatur, exeat condemnatus; » ne ab imminente condemnatione putaretur se potuisse oratione liberare, quam didicerat cum condiscipulis suis, ubi dicitur: « Di » mitte nobis debita nostra, sicut et vos dimittimus de » bitoribus nostris¹: « Et oratio ejus, inquit, fiat in pec » catum; » quia non fit per Christum, quem noluit sequi, sed persequi.

X. « Fiant dies ejus pauci². Dies ejus » dixit, dies apostolatus ejus, qui pauci fuerunt, quoniam ante passionem Domini scelere ipsius et morte consumpti sunt. Et tanquam diceretur, Quid ergo fiet de sacratissimo numero duodenario, in quo non frustra Dominus duodecim habere primos Apostolos voluit? Continuo subjecit, « Et » episcopatum ejus accipiat alter. » Tanquam dicens: Et ipse pro suo merito puniatur, et ille numerus suppleatur. Quod si quis quemadmodum factum sit, scire desiderat, Actus Apostolorum legat.

XI. « Fiant filii ejus orphani, et uxor ejus vidua³. » Utique mortuo ipso, et filii ejus orphani, et uxor ejus viduata est.

XII. « Nutantes transferantur filii ejus, et mendicent⁴. » Nutantes dictum est, incerti quo eant, omni præsidio destituti. « Ejiciantur de habitationibus suis. » Exposuit quod supra dixerat: « Transferantur. » Hoc autem totum

¹ Matth. vi, 12. — ² Psal. cviii, 8. — ³ Ibid. 9. — ⁴ Ibid. 10.

quomodo uxori ejus filiisque contigerit, sequentes indicant versus.

XIII. « Scrutetur fœnerator omnem substantiam ejus, » et diripiant alieni labores ejus. Non sit illi adjutor. » Ad tuendam ejus posteritatem dicit. Ideo sequitur: « Nec » sit qui misereatur pupillis ejus¹. »

XIV. Sed quia possent etiam pupilli sine adjutore et sine tutore in ærumnis et egestate tamen crescere, et genus propagatione servare: sequitur, et dicit: « Fiant nati » ejus in interitum, in generatione una deleatur nomen » ejus². » Id est, quod de illo generatum est, jam non generet, et cito transeat.

XV. Sed quid est quod deinde subjungit? « In memoriam redeat iniquitas patrum ejus in conspectu Domini, » et peccatum matris ejus non deleatur³. » An intelligendum est, ut reddantur ei peccata etiam parentum suorum? Ei quippe non redduntur, qui fuerit mutatus in Christo, et cœperit esse non filius iniquorum, non imitatus mores eorum: quia et illud verissime scriptum est: « Reddam peccata patrum in filios⁴: » et illud quod per Prophetam dicitur: « Et anima patris mea est, et anima filii » mea est; anima quæ peccaverit, ipsa morietur⁵. » Hoc quippe dictum est de his qui convertuntur ad Deum, et non imitantur mala parentum suorum; quod ipse Propheta evidenter ostendit: dicit enim parentum iniquitates eis non obesse, qui justitiam faciendo dissimiles fuerint⁶. Illud autem quod dictum est: « Reddam peccata patrum in filios, » additum est, « Qui oderunt me⁷: » hoc est, sicut me oderant parentes eorum: ut quemadmodum bonorum imitatio facit ut etiam propria peccata deleantur, sic malorum imitatio faciat, ut non solum sua, sed etiam eorum

¹ Psal. cxviii, 11, 12. — ² Ibid. 13. — ³ Ibid. 14. — ⁴ Exod. xx, 5. — ⁵ Ezech. xviii, 4. — ⁶ Ibid. 20. — ⁷ Exod. xx, 5.

quos imitati sunt, merita sortiantur. Si ergo Judas teneat illud ad quod vocatus est, nullo modo ad eum vel sua præterita, vel parentum iniquitas pertineret: quia ergo non tenuit adoptionem in familia Dei, sed iniquitatem vetusti generis potius elegit; rediit iniquitas patrum ejus in conspectu Domini, ut in eo etiam ipsa puniretur; et peccatum matris ejus non est in eo deletum.

XVI. « Fiant contra Dominum semper¹. » Id est, patres ejus et matres ejus « Fiant contra Dominum semper, » non ut Domino adversentur, sed ut merita eorum pessima non obliviscatur in isto Dominus, cum illi et ipsa retribuatur. « Contra Dominum » enim dixit, in conspectu Domini. Nam et alii interpretes sic transtulerunt, « Fiant in conspectu Domini semper: » alii vero, « Fiant coram Domino semper: » Sicut alibi dictum est: « Posuisti iniquitates nostras in » conspectu tuo². Semper » autem dicit, ut sine remissione sit tantum illud scelus, et hic, et in futuro sæculo. « Disperat de terra memoria eorum: » patrum scilicet et matris ejus. Memoriam dicit eorum, quæ in propagine generationis custoditur. Hanc prophetavit de terra perituram, quia et ipse Judas, et filii ejus qui erant tanquam memoria patrum et matris ejus, sine successione proles, sicut superius dictum est, in brevitate unius generationis extincti sunt.

XVII. Dicit aliquis: Etiam-ne hoc ad pœnam Judæ pertinere credendum est, quod post ejus mortem ad mendicitatem uxor ejus et filii pervenerunt, et translati sunt, ejecti de habitationibus suis, scrutante fœneratore omnem substantiam ejus, et diripientibus alienis omnes labores ejus, nemine adjuvante, nec miserante pupillos ejus, et quod cito sunt sine posteris mortui? Numquid etiam de his quæ in suis post mortem cujusque contingunt, ullus mortuos tangit dolor? aut hæc saltem scire putandi sunt,

¹ Psal. cviii, 15. — ² Id. xxxix, 8.

quorum sensus alibi est pro meritis, seu bene, seu male? Cui respondeo magnam quidem esse quæstionem, nec in præsentia disserendam, quod sit operis prolixioris, utrum, vel quatenus, vel quomodo ea quæ circa nos aguntur, noverint spiritus mortuorum. Verumtamen quod breviter dici potest, si nulla illis esset cura de nobis, non diceret Dominus dixisse illum divitem, qui tormenta apud inferos patiebatur; « Habeo ibi quinque fratres, ne et ipsi » veniant in locum hunc tormentorum¹. » Sed quomodolibet intelligant, qui hoc aliter intelligere conantur; et quia fatendum est non esse consequens, ut si sciunt mortui suos vivere, quia nec in locis pœnarum eos vident, ubi dives ille erat, nec in requie beatorum, ubi Lazarum et Abraham quamvis longe agnoscebat, ideo eos etiam quæ circa eorum charos aguntur vel læta, vel tristia scire necesse sit: hoc dico, paucos esse ejus animi homines, qui post mortem suam quid suis boni malive contingat, saltem dum vivunt, negligant, atque omniino contemnant; multos autem, quod indicat etiam tanta cura commendandæ ultimæ voluntatis et qualiumcumque testamentorum, satis agere ut cum defuncti fuerint, suis bene sit. Permansionem vero posteritatis suæ per successiones generationum soli laudabiliter spernunt, qui se ipsos abscidunt propter regnum cœlorum, et filios suos hoc facere cupiunt, exoptantve martyrio coronari, ita ut nullus eorum in terra remaneat: cæteri autem omnes, aut pene omnes, felices volunt suos esse in hac vita post mortem suam, et suum genus interire nolunt. Quapropter quod Juda tam infeliciter mortuo, ita uxor vidua et filii ejus orphani remanserunt, ut sceneratore scrutante omnem substantiam ejus, et diripientibus alienis labores ejus, de suis habitationibus ejicerentur, nec aliquem pupilli ejus

¹ Luc. xvi, 23 et 28.

miserantem invenirent, et in una generatione sine posteris interirent; si hæc sentiunt mortui, cumulus malorum est; si hæc non sentiunt, formido vivorum. Si autem movet quomodo potuerit habere substantiam, quam scenerator scrutaretur, alienique diriperent, quando jam cum aliis undecim Dominum sequebatur; credat eum omnia quæ habebat ita dimisisse filiis et uxori, ut non inde sinceriter vel perseveranter vinculum cupiditatis abruperit: qui etiamsi ea velut vendere videretur distribuenda pauperibus, profecto faceret quod Ananias post Domini ascensionem¹. Neque enim metueret, ne hoc Dominus divinitate cognosceret, quem falli putabat, quando ea quæ mittebantur, de oculis auferebat².

XVIII. Sed jam videamus, si possumus, quantum Dominus adjuvat, quomodo ista convenire possint etiam in populum Judæorum, cujus inimicitia contra Dominum pertinaci odio permanserunt: cujus populi diximus Judam in figura gessisse personam, sicut Ecclesiæ gessit apostolus Petrus. « Constitue super eum peccatorem, et » diabolus stet a dextris ejus. » Quemadmodum in Juda, sic in isto populo intelligendum est: qui, repulso a se Christo, factus est subditus diabolo, cujus persuasiones in omnibus pravis et terrenis cupiditatibus præposuit æternæ salutis. « Cum judicatur, exeat condemnatus. » Quia in nequitia et in infidelitate persistens thesaurizat sibi iram in die iræ et revelationis justi judicii Dei, « Qui red- » det unicuique secundum opera ejus³. Et oratio ejus fiat » in peccatum: » quia non fit per mediatorem Dei et hominum, hominem Jesum Christum⁴, et sacerdotem in æternum secundum ordinem Melchisedech⁵. « Fiant dies » ejus pauci. » Secundum regnum accipiendum est, quia

¹ Act. v, 1, 2. — ² Joan. xii, 6. — ³ Rom. ii, 5, 6. — ⁴ I Tim. ii, 5. — ⁵ Psal. cix, 4.

non diu postea perseveravit regnum Judæorum. « Et epis-
 » copatum ejus accipiat alter. » Ipsum Dominum Chris-
 tum non incongruenter intelligi existimo episcopatum
 populi Judæorum, quia de tribu Juda factus est secun-
 dum carnem: et Apostolus ait: « Dico enim Christum
 » ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem Dei
 » ad confirmandas promissiones Patrum¹. » Et ipse ait:
 « Non sum missus, nisi ad oves quæ perierunt domus Is-
 » raël²; » quia illis exhibuit in carne præsentiam. Et
 Magi qui ab Oriente venerunt, hoc dixerunt: « Ubi est
 » qui natus est rex Judæorum³? » Et hoc in titulo scrip-
 tum erat super crucifixum: unde illud mutare volentibus
 non frustra respondit Pilatus: « Quod scripsi, scripsi⁴. »
 Hunc ergo episcopatum populi Judæorum, id est, Domi-
 num Christum, accepit alter, id est, populus Gentium.
 « Fiant filii ejus orphani. » De quibus dicitur: « Filii au-
 » tem regni ibunt in tenebras exteriores⁵. » Facti sunt
 autem orphani amisso ipso regno, quasi patre perduto:
 quanquam et Deum patrem bene intelliguntur amisisse.
 « Qui enim filium non habet, ait Veritas, nec Patrem
 » habet⁶. Et uxor ejus vidua. » Uxor regni plebs intelligi
 potest, cui reges subditæ dominantur. Vidua vero facta
 est amisso ipso regno. « Nutantes transferantur filii ejus,
 » et mendicent. » Nutaverunt periculis, urgentibus hos-
 tibus translati sunt, debellati filii regni Judæorum. Quid
 est autem mendicare, nisi ad hominum misericordiam vi-
 vere, sicut vivunt sub earum gentium regibus, in quas
 translati sunt? « Ejiciantur de habitationibus suis. » Ita
 factum est, « Scrutetur fcenerator omnem substantiam
 » ejus: » id est, populi ejus. Ubi nihil melius intelligitur,
 quam debita eorum non dimittantur, quia in solo Christo

¹ Rom. xv, 8. — ² Matth. xv, 24. — ³ Id. ii, 1, 2. — ⁴ Joan. xix, 22.
 — ⁵ Matth. viii, 12. — ⁶ I Joan. ii, 24.

dimittuntur, quem respuerunt: qui etiam dicere docuit,
 « Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus
 » debitoribus nostris¹. Omnem autem substantiam ejus »
 dictum est, omnem vitam ejus: ut ei nulla debita, id est,
 nulla peccata donentur. « Et diripiant alieni labores ejus: »
 diabolus et angeli ejus; quia non thesaurizant in cœlo qui
 non habent Christum. « Non sit illi adjutor. » Quis adju-
 tor est ei, cui Christus non est? « Nec sit qui misereatur
 » pupillis ejus. » Qui patre perduto, id est, regno, sic re-
 manserunt, aut amisso Deo, cujus Filium persecuti sunt
 et oderunt, non est qui eorum misereatur, non ad tem-
 poralem vitam sumendam vel sustentandam, sed ad ve-
 ram vitam, id est, æternam. « Fiant nati ejus in interi-
 » tum: » utique in interitum sempiternum. « In gene-
 » ratione una deleatur nomen ejus. » Quia generati sunt,
 non regenerati, ideo in una generatione delentur. Nam
 in altera, id est, in regeneratione, si eam cognoscerent et
 tenerent, non delerentur. « In memoriam redeat iniquitas
 » patrum ejus in conspectu Domini: » ut reddat eidem
 populo Dominus perseveranti in malitia etiam patrum
 ejus iniquitatem. Sic enim eis dicit: « Testimonium estis
 » vobismetipsis, quia filii estis eorum qui Prophetas occi-
 » derunt. » Et paulo post ait: « Ut veniat super vos om-
 » nis sanguis justus, qui effusus est super terram, a san-
 » guine Abel justus usque ad sanguinem Zachariæ². » Et
 » peccatum matris ejus non deleatur. » Peccatum Jeru-
 salem, quæ servit cum filiis suis, quæ interficit Prophe-
 tas, et lapidat missos ad se. « Fiant contra Dominum
 » semper, iniquitas et peccatum eorum: id est, ut a
 conspectu Domini non aboleantur, Deo in æternum vin-
 dicante. « Et dispereat de terra memoria eorum. » Terra
 Dei, ager Dei est; ager Dei, Ecclesia Dei est: de qua

¹ Matth. vi, 12. — ² Id. xxiii, 31-37.